forbrukerombudet

JUSTISDEPARTEMENTET
01 APR 2009
SAKSNR.: 200807634
AVD/KONT/BEH: LOV/EP/TFJ
DOK.NR: 26
ARKIVKODE:

Justisdepartement
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
Sak nr: 09/15-2
Saksbehandler: Frode Arnesen
Dir.tlf: 45 21 21 76

Dato:
31.03.2009

Høring- endringer i inkassoforskriften - reduksjon av inkassosaker

Jeg viser til Justisdepartementets høringsnotat av 22.12.2008 med forslag til endringer i inkassoforskriften.

Jeg vil innledningsvis understreke at jeg selvsagt mener at forbrukere skal betale sine forpliktelser til rett tid. I forlengelsen av dette innser jeg at man må ha innkrevningsprosedyrer og økonomiske virkemidler som kan hjelpe en kreditor med å få inn utestående fordringer når debitor ikke betaler i tide. Purringer, betalingsvarsler og inkasso bør imidlertid være virkemidler som er egnet til å få debitor til å betale, uten at kravets størrelse eskalerer til en uovervinnelig gjeldsbyrde for debitor.

Dagens inkassopraksis har gjentatte ganger vist at små krav raskt vokser seg betydelige etter hvert som ulike gebyr påløper. Til illustrasjon kan det vises til en reportasje i Aftenpostens økonomidel 19. mars 2009 s. 38-39 hvor det vises til at en regning på kr 200,- hadde vokst til kr 9333,- etter tillegg av renter og gebyr. Jeg innser at saken i denne reportasjen er spesiell. Like fullt er det dessverre ikke et ukjent faktum at mindre krav ofte vokser til ugjenkjennelige størrelser. Jeg mener det er nødvendig med endringer i regelverket for å dempe den økonomiske merbelastningen av inkassopågang.

Jeg ser positivt på forslaget som jeg tror kan ha positiv effekt og har noen bemerkninger til de ulike tiltakene som er drøftet i høringsnotatet.

1. Redusere inkassosatser – sammenslåing av kravsgrupper

De norske maksimalsatsene er svært høye sammenlignet med andre nordiske land, for eksempel Sverige og Danmark, uten at dette kan forklares med et tilsvarende høyere kostnadsnivå. Inkassosatsene som fastsettes bør etter mitt syn reflektere kreditors reelle ressursbruk ved inndriving av krav.

Skyldners betalingsproblem vil ofte ha andre årsaker enn manglende betalingsvilje, slik som langvarig sykdom, arbeidsledighet eller lignende, og som medfører bortfall av inntekt.

Forbrukerombudet Pb. 4597 Nydalen, 0404 Oslo **Besøksadresse** Rolf Wickstrøms vei 15A **Telefon** 23 400 600 **Telefaks** 23 400 601
Forbrukerombudet Trondheim Pb. 86, 7400 Trondheim **Besøksadresse** Dronningens gate 10 **Telefaks** 73 54 65 99
E-post post@forbrukerombudet.no **Internett** www.forbrukerombudet.no **Foretaksnummer** 974 761 335

Jeg har et sterkt inntrykk av at varsel om inkasso er en svært effektiv måte å få forbrukere til å betale krav, også dersom det er tale om krav forbrukeren ikke mener er berettiget. Sistnevnte er i seg selv et stort problem, men dette ligger noe utenfor tema knyttet til de foreslåtte endringer. Jeg vil likevel nevne dette fordi det gjennomgående synes å være frykt for å få betalingsanmerkninger og ikke frykt for økte kostnader som er forbrukerens sterkeste incitament til å foreta betaling. Frykten for betalingsanmerkninger bygger nok i stor grad på manglende innsikt i de regler som gjelder for inkasso og for registrering av anmerkninger, men det fungerer like fullt som et sterkt incitament til å betale.

Gebyrenes størrelse synes ikke å virke preventivt i den forstand at forbrukeren betaler tidligere, men kan derimot virke som en bremsekloss i de tilfeller der kravet vokser og blir uhåndterlig. Dette, sammen med at satsene per i dag er på et høyt nivå, sannsynliggjør etter mitt syn at en viss reduksjon av kostnadene neppe vil svekke den alminnelige betalingsmoral.

Jeg synes også det er viktig å ta i betraktning at debitor normalt må svare med forsinkelsesrente i tillegg til inkassokostnadene. I forsinkelsesrenten ligger også et pønalt element som skal virke som en oppfordring til å betale, samtidig som det skal straffe en dårlig betaler.

Jeg vil derfor støtte departementets forslag slik dette er fremmet.

2. Lengre tid før skyldner må betale høyeste maksimalsatsen

Tidspunktet for når det kan kreves tungt salær kan med fordel forskyves. Per dags dato behøver betalingsmisligholdet bare å ha vart i 28 dager for at maksimalsatsene kan benyttes. For forbrukere er denne prosessen ofte for rask og fordyrende. Hensynet bak opptrappingsregelen vil fortsatt bli ivaretatt selv om skyldner får bedre tid til å gjøre opp for seg.

Endring på dette punkt vil bidra til å begrense konsekvensene av et midlertidig betalingsproblem. Ved å utvide fristen vil flere skyldnere med midlertidige betalingsproblemer få mulighet til å innfri kravet før det eskalerer til en helt annen størrelsesorden. Det bør være en samfunnsinteresse i at midlertidige betalingsproblemer i minst mulig grad går over i et varig problem. Dette er etter mitt syn særlig viktig i en lavkonjukturperiode som nå, der eksempelvis arbeidsledighet eller problemer med å få solgt bolig kan føre til midlertidige økonomiske problemer for enkelte.

Jeg mener derfor at tidspunktet for når det kan kreves tungt salær bør forskyves ved at fristen i en betalingsoppfordring må være oversittet med mer enn 28 dager før kreditor kan nytte maksimalsatsene.

3. Deler av inkassokostnadene bør bæres av fordringshaver

Selv om det i norsk rett til nå har vært fremmed å avvike fra et rendyrket erstatningsrettslig prinsipp ser jeg at det i andre land er allmenn aksept for at kreditor må ta sin del av kostnadene som en del av risikoen ved å yte kreditt, for eksempel Sverige og Storbritannia.

Jeg mener det er gode argumenter for at kostnadene som veltes over på den enkelte skyldner bør begrenses ytterligere.

Som nevnt er min erfaring at krav ofte sendes til inkasso til tross for at skyldner har fremmet innsigelser mot kravet. Eksempelvis i saker der forbrukeren og den næringsdrivende har ulik oppfatning av hva som kan anses avtalt ved en telefonsalgssamtale hender det at betalingskravet sendes til inkasso uten at forbrukeren først får prøvet sin innsigelse. Også hvor forbrukeren hevder at en avtale er sagt opp eller at man ikke er bundet av en avtale har jeg sett eksempler på at kravene sendes til inkasso uten at forbrukerens innsigelse er tilstrekkelig vurdert.

Jeg ser det slik at deling av inndrivingskostnadene kan gi kreditor økonomiske incentiver til å opptre i tråd med gjeldende regelverk og ikke sende omtvistede krav til inkasso.

En deling av inkassokostnadene vil også gi kreditor en oppfordring til å foreta en bedre kredittvurdering av kunden enn det som gjøres i dag og dermed forhindre at kunder tar opp gjeld de ikke er i stand til å betale.

En annen mulig konsekvens som følge av en deling av kostnadene er at kreditorene i større grad kan vurdere det som økonomisk fordelaktig å bidra til at det kommer i stand fornuftige nedbetalingsavtaler.

Dersom forslaget blir vedtatt vil det kunne føre til at egeninkasso blir mer utbredt. Det er da særdeles viktig at skyldners rettigheter og beskyttelse mot urimelig pågang opprettholdes. Det kan også være en viss fare for at inndrivingen blir mer pågående og aggressiv. Dette er noe tilsynsmyndighetene bør være særlig oppmerksomme på jfr. kravene til "god inkassoskikk" lovens § 8. Jeg har tidligere grepet inn mot næringsdrivende som har drevet egeninkasso i strid med god inkassoskikk. Fra Markedsrådets praksis kan det vises til sakene MR-SAK NR. 01/07 og 08/1311. For det tilfelle at omfanget av egeninkasso øker, bør det likevel vurderes hvorvidt det er behov for å legge dette til Kredittilsynets tilsyn, samt utbedre forbrukerens tilgang til sivilrettslige klageorgan.

Jeg synes tiden nå er inne for å vurdere endringer i inkassoloven, herunder en deling av kostnader, dersom man ønsker å redusere antallet som blir gjeldsofre som følge av høye gebyrer og omkostninger.

Med vennlig hilsen

Bjørn Erik Thon
forbrukerombud